

Lehdistötiedote

Luxemburg, 12. syyskuuta 2022

EU:n covid-19-rokotehankinnat: kokemuksista on otettava oppia, toteavat EU:n tarkastajat

EU:n rätätälöidyn, keskitetyn rokotteiden hankintajärjestelmän ansiosta onnistuttiin luomaan alun perin monipuolinen rokote-ehdokkaiden valikoima ja hankkimaan riittävät annokset covid-19-rokotteita. EU aloitti hankinnat kuitenkin myöhemmin kuin Yhdistynyt kuningaskunta ja Yhdysvallat. Kun EU koki vakavia toimitusvajeita vuoden 2021 alkupuoliskolla, kävi selväksi, että useimpiin Euroopan komission tekemiin sopimuksiin ei sisällynyt erityisiä säännöksiä toimitushäiriöiden varalta. Hankintamenettelyn toimivuutta ei arvioitu riittävästi, todetaan Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tänään julkaisemassa erityiskertomuksessa. Tarkastajat huomauttavat myös, että komissio ei ole vielä tutkinut tai vertaillut kyseistä menettelyä ottaakseen siitä oppia tulevaisuutta varten, ja ettei se tällä hetkellä aio testata pandemiaan perustuvaa hankintajärjestelmäänsä stressitesteillä tai simulaatioilla.

”Se, ovatko komissio ja jäsenvaltiot toteuttaneet covid-19-rokotehankinnat vaikuttavalla tavalla, on hyvin olennainen kysymys”, toteaa tarkastusta johtanut Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Joëlle Elvinger. *”Tämä aihe valittiin, koska rokotteet olivat keskeisessä asemassa covid-19-pandemiaan vastaamisessa ja EU:n osallistuminen rokotteiden hankintaan ja niihin liittyviin menoihin oli luonteeltaan ennennäkemätöntä. Tilintarkastustuomioistuimen havaintojen tarkoituksena on edistää EU:n pandemiavalmiuksien ja torjuntakapasiteetin jatkuvaa kehittämistä.”*

Kun EU:n rokotehankintaprosessi alkoi vuoden 2020 puolivälissä, ei ollut tiedossa, tulisiko covid-19-rokote markkinoille tai milloin niin tapahtuisi. EU:n oli toimittava ennen kuin se oli saanut selkeitä tieteellisiä tietoja rokote-ehdokkaiden turvallisuudesta ja tehosta. Sen vuoksi se päätti tukea useita ehdokkaita luodakseen alustavan valikoiman, johon kuuluu eri rokotetekniikoita ja -valmistajia. Komissio oli marraskuuhun 2021 mennessä allekirjoittanut EU-maiden puolesta 71 miljardin euron arvosta sopimuksia, joiden tarkoituksena oli mahdollistaa 4,6 miljardin covid-19-rokoteannoksen hankinta. Useimmat näistä sopimuksista ovat ennakkohankintasopimuksia. Niissä komissio jakaa rokotteiden kehittämiseen liittyvän riskin rokotevalmistajien kanssa ja tukee riittävien tuotantovalmiuksien valmistelua EU:n talousarviosta suoritettavilla ennakkomaksuilla.

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Neuvotteluissa noudatettiin EU:n varainhoitoasetuksessa säädettyä hankintamenettelyä. Prosessin ytimessä olivat alustavat neuvottelut, jotka käytiin ennen tarjouspyynnön lähettämistä. EU oli saanut kesän 2021 loppuun mennessä riittävästi annoksia voidakseen rokottaa vähintään 70 prosenttia aikuisväestöstä. Vuoden 2021 alkupuoliskolla se oli kokenut haastavia toimitusvajeita kahden valmistajan osalta. Komissio saattoi haastaa valmistajia oikeuteen, ja yhdessä tapauksessa se myös teki niin. Tarkastajien mukaan EU:n neuvottelijat eivät kuitenkaan olleet analysoineet perusteellisesti rokotetuotannon tuotanto- ja toimitusketjuhaasteita, ennen kuin suurin osa sopimuksista oli allekirjoitettu. Sopimusten ehdot kehittyivät ajan mittaan. Vuonna 2021 allekirjoitetuissa sopimuksissa määräykset keskeisistä kysymyksistä, kuten toimitusaikatauluista ja tuotantopaikasta, ovat tiukempia kuin vuonna 2020 allekirjoitetuissa sopimuksissa. Neuvotellut ehdot ovat tuotevastuudirektiivin periaatteita lukuun ottamatta erilaiset kunkin sopimuksen kohdalla. Jäsenvaltiot sopivat vähentävänsä vahinkovastuuseen liittyviä valmistajien riskejä (rokotestrategiaan sisältyvä riskinjoon periaate). Covid-19-rokotteiden valmistajien kanssa tehtyjen sopimusten määräykset eroavat pandemiaa edeltävästä käytännöstä, koska jäsenvaltiot ovat ottaneet vastuulleen osan rokotevalmistajien tavallisesti kantamista taloudellisista riskeistä.

Komissio ehdotti covid-19-pandemiaa varten perustetun hankintamenettelyn säilyttämistä tulevia terveyskriisejä varten. Covid-19-pandemiasta saatuja kokemuksia koskeissa komission ja neuvoston raporteissa ei kuitenkaan arvioitu rokotehankintaprosessin tuloksellisuutta muun kuin kokonaistuloksen osalta. Tarkastajat suosittavat, että saatujen kokemusten perusteella laaditaan pandemiaan liittyviä hankintaohjeita ja tehdään EU:n lääketieteellisiin vastatoimiin liittyvän hankintajärjestelmän stressitesti, jotta järjestelmällä olisi tarvittaessa paremmat toimintavalmiudet tulevaisuudessa.

Taustaa

Rahoitus rokotehankintoihin saatiin osittain hätätilanteen tukivälineestä. Se on komission suoraan hallinnoima rahoitusväline, jonka avulla se voi antaa tukea EU:n sisällä katastrofitilanteissa. Valtaosa rahoituksesta saatiin jäsenvaltioiden talousarvioista maksettavista suorista rahoitusosuuksista.

Erityiskertomus 19/2022 *EU:n covid-19-rokotehankinnat – Annoksia hankittiin riittävästi alun haasteiden jälkeen, mutta prosessin toimivuutta ei arvioitu riittävästi* löytyy [Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivustolta](#). Tämä tarkastus syventää tilintarkastustuomioistuimen vuoden 2021 katsausta [EU:n ensimmäiset panostukset covid-19-pandemian torjumiseksi toteutettuihin kansanterveystoimiin](#).

Lehdistö – yhteydenotot

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lehdistöpalvelu: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 621 552 224